

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙЦИ

Брой 3 • год. ХСVII • 16 февруари 2020 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

На 7 февруари т.г. се навършиха 120 години от смъртта на легендарния българин

На 7 февруари 2020 г., се навършиха 120 години от смъртта на Капитан Петков войвода (18.12.1844–07.02.1900) – символ на тракийското движение и български национален герой. Животът на легендарния войвода е низ от подвизи и геройства в закрила на тракийци, на бедните, сиромасите и онеправданите, на Родопите и Беломорието. Той е сред колосите на национално-освободителното ни движение, заел своето трайно място в сърцата на българите. След смъртта му, родопският книжовник Стою Шишков, получава писмо от приятел на войводата, което завършва с думите: „Той умря, но неговото име, неговите благи намерения и подвизи, неговите добри дела и примери ще останат вечно в сърцата на всички ни и ще се предават с уважение към покойника от поколение на поколение. Неговото име ще остане

София, редом с паметниците на Ботев и Левски.

По традиция, и тази година в деня на кончината на легендарния войвода членове на Съюза на тракийските дружества в България почетоха паметта на войводата и поднесоха венци и цветя пред паметниците и паметните плочи на българския национален герой в цялата страна. В Хасково, Стара Загора, Димитровград, Варна, Бургас, Ямбол, Кърджали, Пловдив, Търговище, Не-

■ София

ща миналото и настоящето.

Поклонението в столицата се проведе пред паметника на Войводата в „Алеята на бележитите българи“ в Борисовата градина. Представители на ръководството на СТДБ с пред-

■ Хасково

сът с златни букви записано в историята“. Пророчески думи, които се потвърждават. Многобройните паметници на Капитан Петко Войвода, издигнати в България, Италия и Украйна свидетелстват за народната признателност към делото на войводата. Съюзът на тракийските дружества в България е организация, чиято стратегия включва издигане на паметници, в които се вгражда паметта и историческата истина за трагедията на тракийските българи и техните борби за освобождение и съхраняване на българския дух. Част от тази родолюбива дейност е изграждането на паметници на символа на организацията Капитан Петко войвода. Припомняме, че по повод 175 години от рождението на войводата, през ноември и декември 2019 г., по инициатива на Съюза на тракийските дружества в България, със съдействието на Столична община, Община Свиленград, Агенция „Митници“, ГД „Гранична полиция“ и с доброволните дарения на тракийци от цялата страна, бяха открити два паметника на големия българин – на държавната граница на Република България при едноименния граничен пункт с Гърция и в „Алеята на бележитите българи“ в Борисовата градина в

себър, Сливен и др. стотици тракийци, техните деца и внуци почетоха паметта му, показвайки по този начин, че приемствеността между поколенията се опира на безсмъртните морални сто- жери от българската история, какъвто е Капитан Петко войвода, за да остане тракийската кауза вечно жива, свързва-

■ Варна

седател Красимир Премянов, Краснодар Беломорски – зам.- председател на ЦР на СТДБ, Стефан Начев – главен секретар на СТДБ, проф. Васил Проданов – директор на ТНИ, членове на Върховния комитет на СТДБ тракийци и признателни граждани поднесоха венци и цветя пред паметника на Капитан Петко войвода. Председателят на СТДБ Красимир Премянов произнесе кратко слово, в което характеризира образа на Капитан Петко войвода като войвода, като закрилник на българите от Беломорието и Тракия, като борец за освобождението и на други народи, като революционер, като герой в Руско-турската война, като деец на македоно-одринското движение и патрон на тракийската организация.

Пред паметника на легендарния войвода в Борисовата градина певецът на Беломорска Тракия Георги Лушнар-ев изпя песента „Всичко де стане, не стане“, посветена на войводата. Тази песен завършва с думите: „Слушайте мало и голямо / какво е чудо станало: / Капитан Петко войвода / прогони люти душмани.“ Паметникът бе обкичен с венци и цветя.

Продължава на 2-а стр.

ОТЧЕТЪТ НА СЪЮЗА НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА МУ ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

Четете на 3,4, 5 стр.

СТРАНДЖАНСКАТА ЛЕГЕНДА С ДВОЕН АЛБУМ

Калинка Згурова представя 35 песни в „Повей от Странджа“

Калинка Згурова отново зарадва почитателите си и ценителите на странджанската народна музика с нов двоен албум „Повей от Странджа“. В него тя е събрала част от оригиналния си репертоар, записан в период на тридесетилетия – 35 песни от фонда на Българското национално радио. Програмата продължава колекцията със звукозаписи на певицата след досега излезлите четири издания на музикална къща „Гега ню“: „Глас от Странджа“, „Народни песни от Странджа“, „Моята любима Странджа“ и „Огън от жаравата“. Ето как е представен двойният албум на странджанската легенда от музиковедката фолклористка доц. д-р Наталия Рашкова:

„Разлюляля сей Калинка (над море на два каика.) Кат се люляла и пяла, косата ѝ се развяла / като на паун перото...“ Тези няколко песенни стиха сякаш рисуват реален образ, който приобщава слушателите в красива звукова и визуална атмосфера – песента на Калинка се носи там, където планински вятър гали морето. „Повей от Странджа“ е поредната музикална програма, с която странджанската певица Калинка Згурова радва своите слушатели. Нейната концертна и звукозаписна биография съдържа забележителни песенни творби на музикалното изкуство на фолклорна основа, станали класически в този жанр в българската музикална култура. Двойният компактдиск представя 35 песни от стотиците образци в оригиналния репертоар на певицата. Подбраните звукозаписи са направени през период от около три десетилетия по време на нейната дългогодишна изпълнителска практика.

Родена и израснала в Странджа, усвоила характерното пеене от този български край Калинка Згурова е сред емблематичните певици в музикалното изкуство с фолклорен първоизточник. Стремехът към развитие на музикалната ѝ дарба и създаване на собствен песенен репертоар я импулсират да издири и запише мелодии и текстове от обикновени селски певици, носители на традицията. Така вместо обречени на забора, странджанските песни възкръсват за нов живот, стават популярни наред, прехвърлят локални и национални граници.

С голямо внимание и упоритост певицата изгражда и своя певчески стил – вслушва с в мистичния звук на странджанската мелодия, в крисивите вибрации на орнаментиката, овладява вокалното звукоизвличане, стиловата чистота на пеенето. Освен местната традиция, пример за нея са професионални изпълнители, създали странджанския еталон за стилно фолклорно певческо изкуство, което тя последователно отстоява. Калинка Згурова пее естествено, непринудено, с лекота, с богат звук и безупречна гласова постановка. Гласът ѝ представлява неповторима темброва окраска, той е светъл, благороден, красив в целия вокален диапазон.

Като истински съвременен артист Калинка Згурова умее да изрази в изпълнението си емоционални състояния, игра на настроения, вгълбеност и носталгичност, радост и веселие, да предизвика у слушателите дълбоко съпреживяване на привидно несложни фолклорни мелодии. Простотата на мелодичната линия с хороводен ритъм и тесен тонов обем се редува с разгърнати песенни форми със сложна орнаментна звукова украса.

Продължава на 2-а стр.

ПАМЕТ ЗА ПЕТКО ВОЙВОДА

Образователен урок в музея в Смолян

ЗЛАТКА ПЕТРОВА

Клуб „Млад краевед“ към Езиковата гимназия „Иван Вазов“ – Смолян е учреден през 2010, с ръководител Мария Консулова, старши учител по история към учебното заведение. Основна неговата цел е изучаване, събиране, съхраняване и популяризиране на историческото и културното наследство на Смолянския край. С това се провокира интереса и потребността на учениците към историческото познание чрез изследователска дейност. Дейността му се осъществява съвместно с Регионален исторически музей „Стою Шишков“ – Смолян и Държавен архив – Смолян.

През годините се осъществиха редица общи инициативи, по повод чествания на бележити исторически събития с национален и регионален характер, както и родоизследователска дейност.

Тази година на 20 януари клуб „Млад краевед“ в Смолян съвместно с музея посвети интересна проява, посветена на 120 години от смъртта на известния тракийско-родопски войвода Петко Киряков. Пред участниците в клуба които са ученици от 9-и и 12-и клас от главния уредник Златка Петрова бе представена мултимедийна презентация на тема „Петко войвода – родопски поборник“, показваща революционната дейност на Петко войвода и паметниците, посветени на този велик поборник за народна свобода.

потушаване на Сенклеровия бунт в Родопите. От юни 1878 година народният бранител прехвърля дейността си в района на Чепеларе и Смолянско, където се бори против решенията на Берлинския конгрес в съгласие с руските власти и българските комитети „Единство“. За заслуги във войната Петко войвода е награден от руския император Александър II с Георгиевски кръст за храброст, удостоен със званието „капитан“ от руската армия и имение в Киевска

Пушка „Уинчестър“, обр. 1866, кал. 11 мм, фабрично американско производство. Принадлежала на войводата Петко Киряков. (РИМ „Стою Шишков“ – Смолян)

Като основни акценти в нея бяха представени бойните действия на Първа българска родопска дружина „Защита“. Те са най-активни през периода на Освободителната Руско-турска война и особено при

губерния.

Презентацията пред ученическия клуб бе съпътствана и от музеен показ на ценни реликви от фонда на музея от този период. Като изключително ценна реликва

Момент от образователния урок „Памет за Петко войвода“

от оръжейната колекция на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян бе и представената пушка на войводата Петко Киряков. Тя е уникален „Уинчестър“, фабрично американско производство, образец 1866 година, кал. 11 мм. В началото на 1879 година Петко Киряков разпуска родопската дружина „Защита“ и предава своята пушка на най-доверения си съратник свещеник Атанас Келпетков. Свещеник Атанас Келпетков е известен родопски патриот и секретар на дружината на войводата. Тази пушка се открива през 1923 година при

разрушаване на старата къща на свещеника в Устово. Съхранена е от майстора Петко Христов, който я пази в Райково до 1952 година, когато е предадена в музея. Съдват се предсмъртните думи на Атанас Келпетков: „Пазете пушката на Капитан Петко войвода! Тя е веществената памет на човек, превърнал живота си в подвиг в името на Отецеството“. Това наистина е много модерна и рядък образец пушка с историческа и колекционерска стойност. Има само единични образци, оцелели да наши дни.

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА...

Продължение от 1-а стр.

В този ден пред паметника на войводата в Хасково се събраха тракийци, граждани и много ученици от училище „Христо Смирненски“ с директор г-н Точевски и от Математическата гимназия „Проф. Боян Петканчин“ с директор Гергана Петрова. Слово за Капитан Петко войвода произнесе д-р Красими-

ра Узунова от РИМ-Хасково. Тя е авторка на изследвания и книги за Капитанина и е член на управителния съвет на тракийското дружество „Георги Сапунаров“. Говори и председателят на дружеството Кирил Сарджев. Поднесени бяха много цветя и венци.

На 7 февруари с почетен караул от Военноморските сили, офицери от командва-

нето на ВМС и командири на военни формирования от гарнизон Варна участваха във военен ритуал за отбелязване на 120 години от смъртта на Капитан Петко войвода в старите гробища на Варна.

Строя на почетния караул прие началникът на Щаба на Военноморските сили капитан I ранг Камен Кукуров. Беше отслужена заупокойна

молитва, след което с военен ритуал бяха положени венци и цветя. На поклонението бяха кметът на Община Варна Иван Портних, представители на Генералното консулство на Руската федерация във Варна, тракийци, много граждани. На гроба на Капитан Петко войвода поднесоха цветя и тракийци от дружеството с председател Веска Димова.

София

Созопол

Ивайловград

Варна

СТРАНДЖАНСКАТА ЛЕГЕНДА...

Продължение от 1-а стр.

С песенните текстове певицата разкрива одухотворения свят на странджанци от миналото, разказва истории, без да „редактира“ местния диалект. И както певците във фолклорната култура са създавали песни, отразяващи обкръжаващата действителност, Калинка Згурова се връща в отминалите времена и сама сътворява мелодии и песенни текстове в старата традиция. Дали някой би разпознал нейните авторски песни в музикалния албум? Тя владее в съвършенство музикалния и вербалния език на странджанци и умее да го предаде в слушателството възприятие. Високата класа на музикалната програма се поддържа и от инструменталната подплата на песенните образци. Гласът на Калинка Згурова звучи в органичен синхрон и хармония с майсторския оркестров съпровод на най-добрите – оркестъра за народна музика на Българското национално радио, на Радио Пловдив и други отлични изпълнители.

Музикалният албум на Калинка Згурова е истинска наслада за любителите на фолклора. Такива песни не излизат от мода, тяхната стойност ще расте, докато има верни ценители на наследеното фолклорно музикално изкуство.

Тъжна вест

С прискърбие и болка научихме вестта за внезапната кончина на Карамфил Алексов – председател на Тракийското дружество във Велинград. Всеотдаен активист, безкористно и беззаветно предан на тракийската кауза, той ще остане в сърцата ни и в летописа на тракийското движение с неговите прекрасни човешки качества, с примера, който оставя за поколенията. Карамфил Алексов беше наш съмишленик, личност, уважавана и ценена заради своята честност, почтеност, принципност и борбен дух.

Поклон пред светлата му памет!

Съболезнования на роднините и близките.

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СТДБ ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

ДВА ПАМЕТНИКА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА НА ВЪЗЛОЖИ МЕСТА В СТРАНАТА, МЕТРОСТАНЦИЯ „ТРАКИЯ“, ЧЕТИРИ СПЕЧЕЛЕНИ ДЕЛА, 22 ЗАЩИТЕНИ МАРКИ, ВАЖНА ЗАКОНОДАТЕЛНА ИНИЦИАТИВА, ВЪЛНУВАЩИ ТРАКИЙСКИ СЪБОРИ И ТЪРЖЕСТВА В СТРАНАТА И В ЧУЖБИНА

Такава накратко е равностметката на Съюза за отминалата година. Зад тези красноречивите факти се крие упоритият труд на всеки един от нас. Зад постиженията – удовлетворението, че тракийската организация печели нови територии на авторитет и влияние в обществото, че не само е най-голямата непартийна гражданска организация в България, но и фактор, който влияе на процесите в държавата, привлича обществен интерес, печели подкрепа на местно и национално равнище. Няма да бъде пресилено да оценим Съюза на тракийските дружества в България като организация, която формира мироглед и ценности, така необходими на българското общество в годините на прехода и предизвикателствата на 21 век.

През 2019 – г. на 175-та годишнина от рождението на Капитан Петко Войвода, на 95 години от основаването на Тракийския младежки съюз в България, на 85 години от основаването на Тракийския научен институт, на годишнини от бележити дати на тракийски дружества, си поставихме амбициозни цели: засилване влиянието на СТДБ в българското общество и неговата роля в отстояване на националните интереси. Задачите за изпълнението им отчитаме, ръководени от амбицията да бъдем единна организация, която има сили и енергия за:

- укрепване на организационното състояние на СТДБ, основните структури и тракийски дружества – членове на СТДБ;

- отбелязване на значимите дати и събития от историята на тракийското движение съгласно утвърдената План-програма от ВК на СТДБ и по отделни програми, утвърдени между ЦР и тракийските дружества;

- работа по патриотичното възпитание и укрепване на националното самосъзнание на българското население в Родопите;

- разширяване на аудиторията на в. „Тракия“ и увеличаване на абонамента му;

- приваждане на финансовата дейност в съответствие с изискванията на Устава и формиране на устойчиви източници на доходи за финансово осигуряване на изпълнението на План-програмата.

Днес можем да отчетем, че СТДБ продължава с чест и достойнство да изпълнява основното си предназначение:

- да пази свято паметта и делото на дедите ни;

- да предава нататък добродетелите, българския дух и вярата българска в името на корените, уважението ни към родовата памет, защото те съхраняват нашата идентичност, развиват традициите и им дават бъдеще и нов живот;

- да утвърждава все така неот-

стъпно истинския и пълен прочит на историята, защото и сегашните, и бъдните поколения имат нужда от подражание и примери за родолюбие и патриотизъм.

Всичко това стана възможно благодарение на конструктивните и плодотворни отношения между СТДБ и институциите, мотивирани и убедени от нас в името на общата ни кауза като българи да милеем за българските добродетели – Отечество, Семейство, Памет. В името на съхраняването на родната история, на примера на нейните велики личности и да се гордеем с тях.

Затова наша голяма гордост е, че именно през 2019-та, в годината на 175-годишнината от рождението на един от основателите на тракийското движение и български национален герой Капитан Петко войвода, се състоя откриването и освещаването на два негови паметника – в „Алеята на бележитите българи“ в Борисовата градина в София и на ГКПП „Капитан Петко войвода“ – Свиленград. На ритуалите присъстваха вицепрезидентът Илияна Йотова и президентът на Република България Румен Радев, кметовете на Свиленград – арх. Карчев и на София – Йорданка Фандъкова, както и много общественици и представители на местната и централната власт. Това бе поредното доказателство, че Съюзът се ползва с висок авторитет и има признание и уважение. Събитията бяха широко отразени във всички централни и регионални медии, които публикуваха информации, репортажи и снимки от събитията, и цитираха словата на двамата държавници и на председателя на СТДБ. В речта си при откриването на паметника на държавната ни граница с Гърция председателят на Съюза заяви, че: „Поставянето на паметника на ГКПП с Гърция цели да напомни на братята гърци, че Войводата се е борил и за тяхната свобода, че Беломорието и Родопите са освободени благодарение на неговата активна и водеща роля и за да ни напомня, че ние не сме забравили своята собствена история. Нека младото поколение да знае, че има такива безкористни герои, които са давали живота си не за блага и изгоди, а за да видят България свободна и единна!“.

Председателят на СТДБ благодари за съдействието на Столична община, Община Свиленград, Агенция „Митници“, ГД „Гранична полиция“ и на всички тракийци, с чиито доброволни дарения паметникът е намерил своето достойно място.

Кулминация в тържествата за 175-та годишнина на Капитан Петко войвода бе откриването на бюст-паметника му, дело на проф. Валентин Старчев, в „Алеята на бележитите българи“ в Борисовата градина редом с паметниците на Ботев и Левски. То се състоя на 18 декември. Паметникът бе открит от президента

■ Президентът Румен Радев откри бюст-паметник на Капитан Петко войвода в „Алеята на бележитите българи“ в Борисовата градина

на Република България Румен Радев и кмета на София Йорданка Фандъкова. Мероприятието бе уважено от представители на държавни институции, парламента, Столичната община и тракийци от всички краища на страната, а събитието бе отразено широко в медиите. Представители на Българската православна църква осветиха бюст-паметника.

Във връзка с отбелязването на основната годишнина Централното ръководство формира Инициативен комитет и прие програма, която се реализира под патронажа на президента на Република България – Румен Радев. В рамките на тази програма бе учреден юбилеен медал „175 години Капитан Петко войвода“, с който бяха удостоени държавници, политици и заслужили тракийци.

Предстои завършването на третия лъч на метрото, по който една от метростанциите по наше предложение и с решение на Столична община, беше именувана „Тракия“. На нея ще бъде поставен барелеф на Капитан Петко войвода и фотоси от историята на тракийските българи.

Това, както и паметниците, ще останат завинаги в историята на София и на България, и ние сме удовлетворени, че съумяхме да въградим неговото име и името на Тракия със златни букви в паметта на нацията и на бъдните поколения.

Задължени сме да поднесем нашите благодарности за неуморните усилия в реализирането на тези проекти на нашия колега Краснодар Беломорски, който не спести сили и енергия, те да бъдат осъществени. Голяма благодарност трябва да бъде изказана и на Йорданка Фандъкова – кмет на Столична община, на министъра на културата Боил Банов, на бившия кмет и настоящия кмет на Община Свиленград Георги Манолов и арх. Анастас Карчев, на проф. Валентин Старчев и арх. Явор Дичев, на изпълнителния директор на „Метрополитен“ ЕАД проф. д-р инж. Стоян Братоев, на директора на ГД „Митници“ Георги Костов, на ГД „Гранични войски“.

Тяхното съпричастие доказва,

че Тракийският съюз има стабилно лоби от съмишленици и застъпници, които подкрепят неговите идеи и са готови да ги осъществят заедно. А това е признание и победа за всички нас.

Нашите събития, чествания и събори се утвърдиха като средища на българщината. Те се тчат от млади и стари, и неотменно се подкрепят от общинските структури по места, от местните читалища и БПЦ като опора на православието. Тракийската кауза, като част от българската национална кауза, има нужда от застъпници и приятели.

СТДБ се утвърди като чакан и доверен рупор на патриотизма и родолюбивите национални инициативи, подети от по-широк кръг последователи – учени, общественици, публицисти, музейни и читалищни дейци, граждани. Продължаваме напред с едно още по-тясно и плодотворно единение в името на укрепването и утвърждаването на ценностите на народа ни, за повдигане на духа му, за развитието на културното и гражданското му съзнание.

Особено отговорни сме към младото поколение тракийци, което върви по нашите стъпки и е наше бъдещо попълнение. С гордост трябва да заявим, че младите ни съмишленици и последователи са все повече, и с амбиция и енергия инициират и организират своите мероприятия. Те са успели в своята професия млади хора и се ползват с авторитет и уважения в своите региони. А това е голямо постижение, защото освен, че градят утрешния ден на България, продължават гордата летопис на тракийското движение и неговата над 120-годишна история, пишейки новите ѝ страници в съгласие с принципа ни за приемственост между поколенията. На младостта винаги са били присъщи вярата, оптимизмът, борбеността, търсещият, неспокоен дух. Гордеем се, че през последните години със своите качества и ентузиазъм те съумяха да изградят ядрата, да подсилат енергията на тракийската организация. Основната роля на Тракийския младежки съюз е да

приобщи младежи с различни виждания, обединени от тракийската кауза. Основната идея на младежите тракийци е работата в подкрепа на тракийската кауза като използва основани метода за нейното постигане: работа с подрастващите с цел популяризиране на идеите и идеалите на тракийци сред тях и обществото и единство в името на каузата. Тракийският младежки съюз като част от Съюза на тракийските дружества в България взе участие във всички национални мероприятия през годината, а отчетната 2019 за Тракийския младежки съюз премина под знака на 95-годишнината от създаването му. Акцентът в наситената със събития програма беше проведена пред април в Димитровград кръгла маса на тема „Тракийският младежки съюз в България – реалност и перспективи“, на която младите хора заявиха позициите си и градивните си идеи. Присъстваха младежи от всички дружества, в т.ч. и новите от Кърджали и Бургас, които обмениха идеи за развитието на ТМСБ напред.

Приемствеността между поколенията – едно незаменяемо наше качество, което последователно и упорито следваме, се развива и благодарение на усилията и упоритостта на ветераните на Съюза. Те присъстват на всички наши събори и изяви, предават своите спомени, своя опит и съвети. Затова и нашата мисъл през изминалата година бе свързана с грижата за тях в рамките на нашите възможности, като например безплатен абонамент за в. „Тракия“, както и за моралното им стимулиране – преиздаването на книгите на Надежда Недкова и проф. Иван Филчев, награждаването с юбилейния медал „Капитан Петко войвода“ на някои от по-възрастни ветерани по случай кръгли годишнини като Папани Козарова и проф. Делчо Порязов. Благодарим им за всеотдайността и положителния пример!

В неотменната си длъжност да съхраняваме българския дух в Родопите – кауза, която следваме неотменно през последните осем години, важна роля играят и членовете на клуб „Родопи“. Темата за българите – мохамедани не престава да е актуална, особено в наши дни. Защото чужди, а и наши антибългарски сили не престават да работят за отродяването на мохамеданчените българи от българския народ. Затова и ЦК „Родопи“, вече години наред не сваля от дневния си ред тази тема. Работата му бе насочена основно за укрепване на българското самосъзнание сред потомците на мохамеданчените българи. Проявите бяха организирани самостоятелно или съвместно с дружество „Тракия“ – София като всички те бяха общи за членовете и на двете дружества. Мнозинството българи отдавна се вълнуват и следят със загриженост развитието на този важен национален въпрос. Мнозина обаче не са наясно с историческите факти, бита и културата на тази част от българския народ и се поддават на чужди влияния.

Продължава на 4-а стр.

ОТЧЕТ

Продължава от 3-а стр.

Затова и ръководството, а и членовете на ЦК „Родопи“ подпомагат и взаимодействат с научните дейци и авторите, разобличаващи попълзновенията на такива антибългарски организации като „Помак“, „Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия“ и др., както и авторите на статии и книги като „История на помаците“, изопачаващи общоизвестни и доказани от науката исторически факти. В тази дейност е необходимо да отбележим изключителният принос на такива автори като Стоян Райчевски, доц. Георги Митринов, Елена Алекова, доц. Стоян Танев и др.

Тук трябва да отбележим приноса и на **Клуба на малоазийските българи**. От август 2018 г., когато беше проведено възстановително заседание на Централния клуб на „Малоазийски тракийски българи“ към СТДБ и беше попълнен съставът на клуба с нови млади членове, потомци на тракийски бежанци от Мала Азия, които живеят в различни градове – Хасково, Кърджали, Бургас, Пловдив, Пазарджик и Варна, те неотменно участват на националните тракийски събори на Илиева нива, Петрова нива, в Маджарово, в проведената в гр. Бургас инициатива „Завръщане към корените“. Кулминация в дейността на Клуба на малоазийските българи бяха организирани от Община Ивайловград и Инициативен комитет тържества, посветени на 105-годишнината от завръщането на малоазийските българи в кв. „Лъджа“ гр. Ивайловград и в с. Свирачи.

През 2019 г. работата на **Тракийския женски съюз** бе подчинена на приетия на националния съвет план да продължи по места отбелязване на 85 г. от създаването на организацията, да продължат дейностите, свързани със съхраняване на паметта за Тракия и да продължи организационното укрепване на женския съюз. В началото на годината се проведе чествания на 85 г. от създаване на ТЖС в някои дружества и се връчиха паметни плакети на СТДБ. На 21 септември 2019 г. бе проведен и ежегодния национален женски събор-поклонение в с. Аврен. Поради предстоящите местни избори нямаше представители на политически сили. По-важно е, че и тази година на събора имаше много тракийци, които почетоха паметта на избитите жени. Координацията с местните власти, беше много добра, и се надяваме и в бъдеще съвместната ни работа да продължи да бъде все така успешна.

Отчитайки приноса на тракийци за укрепване и развитие на организацията, трябва да изброим мероприятията от План-програмата за 2019 г., които амбициозно заложихме и днес можем да отчетем като достойно изпълнени.

Хронологично, те се подреждат така:

- Национален конкурс за есе, разказ за ученици от 1-ви до 12-ти клас на тема „Завръщане към корените“ – 2019 (Родовата памет е жива);

- 120 години тракийско дружелюбие „Одринска епопея“ – Стара Загора;

• Паметник на Капитан Петко войвода бе открит на ГКПП с Гърция в Свиленград

- Национална инициатива-среща „Завръщане към корените“;

- Национален пленер за рисунка за ученици от 1-ви до 12-ти клас на тема „Моето родословно дърво“;

- Национален тракийски гербовски събор – Поморие;

- Национален фестивал „Фолклорен венец „Божура“ – Средец;

- Национален тракийски фолклорен събор „Св. Св. Константин и Елена“ – Бродилово;

- Полагане на венци по случай 2 юни от името на СТДБ в Рим и в Киев;

- Национален тракийски младежки събор „Илиева нива“;

- Национална инициатива-експедиция „По обратния път на дедите ни“;

- Национален тракийски християнски събор „Спасовден“ – Ямбол;

- Национален тракийски събор „Богородична стъпка“;

- 116 години Илинденско-Преображенско въстание;

- Национален тракийски събор в с. Славеино;

- Национален тракийски женски събор с. Аврен;

- 106 години от разорението на тракийските българи – Маджарово;

- Четвърти национален конкурс „С песните на Калинка Згурова“ – Бургас;

- Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“ – Чепеларе;

- Представяне по степен на готовност на съдържанието на първите томовете на енциклопедия „Тракия“.

В динамичното време, в което живеем, ние, тракийци, повече от всякога влагаме своите усилия, за да предадем напред изконните ценности на патриотизма и обичта към Родината. Затова намираме своята мисия в защитата на православия и на духовното развитие на българския народ като едни от стожерите на духа и християнските устои на България. Това е наша обща и свята отговорност, завещана ни от дедите, които съумяха за опазват вярата, надеждата и бъдещето за следващите поколения. Това с особена сила важи за **съборите в Одрин на 6 и 21 май всяка година**. Борихме се неотстъпно за запазване на българската им идентичност, като потърсихме и намерихме подкрепа в лицето на Генералните консулства на Република България в Одрин и И-

танбул, на Св. Синод на Българската православна църква, на Дирекцията по вероизповеданията. БНТ посвети две предавания на съборите и на проблема с паметника на Екзарх Антим Първи в двора на църквата „Св. Св. Константин и Елена“, създаван от Истанбулския патриарх Вартоломей, в които позициите на СТДБ бяха защитени от председателя Кр. Премянов и д-р Вана Иванова.

През 2019 г. нашият съюз продължи изпълнението на една от своите стратегически задачи – защитата на интересите на СТДБ и на тракийци.

Правната дейност на СТДБ през 2019 г. беше насочена в няколко направления с цел укрепване на организационното състояние на Съюза и защита на неговите интереси. Стратегията, изработена от Централното ръководство и Върховния комитет, да се защитят интересите на тракийци, бе потвърдена с осъждането на четирите дружества за нарушения на Устава на СТДБ и неизпълнение на установите им задължения Съюзът се оказа морален победител. Възстановихме частично направените разходи и покрихме съдебните разходи. Разполагаме с разширена интелектуална собственост чрез запазването на основните наименования и марки, за да не бъдат те предмет на посегателство от изключените от Съюза. Защитата на нашите права и интереси по закон чрез Съдебната система продължават, тъй като по инициатива на четиримата, изключени от Върховния комитет и особено на Нонка Матова периодично се подават злонамерени сигнали в Министерство на финансите и Народното събрание.

Огромна благодарност заслужават Десислава Костова – член на Върховния комитет, за безкористната ѝ правна помощ и ангажираност от Съюза екип в лицето на доц. Таня Градинарова и Албена Пенова, както и нашият правен експерт Светла Пълева. През отчетния период по инициатива на СТДБ и с активната роля на нашия юрист Светла Пълева беше изготвен **„Законопроект за обезщетяване на тракийските бежанци и техните правоприемници“**, който е предоставен за съдействие и становище на видни юристи в лицето на проф. Георги Близнашки, проф. Емилия Друмева и Мая Манолова в качеството ѝ на омбудсман.

До министъра на образованието и науката беше направено **„Предложение за законодателна промяна на чл. 31, ал. 2 от Закона за висшето образование“**. Направихме и предложение за обоснован научен подход при оценка на най-новата българска история, за да не се изпада в крайности и зависимост от структури, платени извън България. Предложихме в началните класове, в часовете на класния ръководител да се изучава биографията на Капитан Петко войвода, а в по-горните класове – борбите на тракийските българи за национално освобождение и единение.

С цел усъвършенстване на организационното състояние на СТДБ, на структурите и тракийските дружествата бяха давани писмени и устни указания и консултации, свързани с приложението на разпоредбите на Закона за юридическите лица с нестопанска цел и промените в Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, в Наредба №1 от 14.02.2007 г. към него и в Закона за счетоводството. Във връзка с дейностите по регистрацията, промените и отчитането на дейността им като юридическите лица с нестопанска цел, беше изисквана информация за картотекирането им в Съюза. С оглед законосъобразното оформяне на документи, договори и друга кореспонденция бяха предоставени юридически консултации и бяха изготвени отговори на писма, получени от тракийци. Успешно се осъществява и **дигитализацията на архива на СТДБ. Предстои систематизирането му.**

Един отчет на Съюза би бил непълноценен, ако в него не подчертаем изключителната роля на Тракийския научен институт – интелектуален двигател на тракийското движение. През 2019 г. дейността на ТНИ беше организирана около осъществяването на следните основни теми и задачи:

- **На първо място, разшири се „географията“ на ТНИ с двата нови филиала във Варна и Кърджали**, оглавени съответно от доц. Геновева Михова и Даниела Коджаманова. И в двата града, в които има сериозен брой тракийски българи, има и сериозен научен потенциал, и възможности за изследване на тракийската проблематика на регионално ниво. Това е възможност за привличането на млади учени, които да продължат традицията на изследователите, отбелязали сериозни постижения в тази област.

Проведе се традиционната вече научна конференция на Петрова нива, която тази година беше посветена на 175-годишнината от рождението на Капитан Петко войвода под надслов: „Капитан Петко войвода и борбата на тракийските българи за свобода и справедливост“. Беше проведена и национална научна конференция „Делото на Капитан Петко войвода – исторически и съвременни измерения“, във Варна с главен организатор – филиалът на ТНИ в града. По инициатива на ТНИ бе проведена Паметна вечер, посветена на 100-годишнината от Ньойския договор и съдбата на Тракия с участието на учени от института.

- **На второ място, но не по значение, е издателската дейност на Тракийския научен институт.** Излезе от печат т. 17 на Известията, в ход е подготовката на т. 18 на изда-

нието. Готов е Каталогът на Тракийската сбирка, съхранявана в Научния архив на БАН. Той е съвместно издание на Съюза, ТНИ и Научния архив на БАН в изпълнение на договора за сътрудничество между БАН, СТДБ и ТНИ. Продължава работата по Енциклопедия „Тракия“.

Членовете на ТНИ сътрудничаха на в. Тракия със свои материали, посветени на национално-освободителните борби на тракийските българи, тракийското културно-историческо наследство, актуални проблеми, свързани с миналото и настоящето на Тракия и пр. За присъствието на Тракийския въпрос в медиите допринесоха и участията на сътрудници на ТНИ в телевизионни и радио-предавания, интервюта в централния и местния печат, интернет. Естествено, ТНИ не би могъл да реализира своята дейност без подкрепата, която получава от СТДБ. От своя страна, ТНИ съобразно своята специфика, оказваше сътрудничество на СТДБ с експертните познания на своите сътрудници – при изготвянето на справки за исторически събития и личности, при подготовката на слова за бележите годишнини и личности, декларации по актуални проблеми, при изработването на единния тракийски календар и пр. ТНИ беше сред съорганизаторите на 10-та Национална инициатива-среща „Завръщането към корените“ на потомци на бежанци от Одринска Тракия, Беломорска Тракия и Мала Азия в Бургас и на средношколския конкурс „Завръщане към корените – родовата памет е жива“. Сътрудници на ТНИ и на СТДБ подготвиха и представиха на Министерството на културата концепция и програма за честване на 150 г. от създаването на Българската екзархия през 2020 г.

По инициатива на група съмишленици родопчани и членове на Тракийския научен институт, както и на Клуб „Родопи“ към Съюза на тракийските дружества в България, бе официално открита паметна плоча на Христо Попконстантинов, поставена от родственици на къщата му в София, където е живял. Слово за живота и дейността му и по случай 160 г. от неговото рождение произнесе доц. Георги Митринов, член на нашия институт.

Експерти от ТНИ оказваха консултации на граждани, потърсили съдействието им за изясняване на проблеми от миналото на тракийските българи или родовата им история.

Известно е, че сърцето на всяка гражданска структура е както нейната история, кауза и философия, така и организационния ѝ живот, връзката с хората, мотивацията за нови и нови постижения. В това отношение сме особено високотелни към себе си, защото без редовите тракийци, без тяхното участие, подкрепа и талант не бихме могли да изпълним амбициозните планове, които си поставяме с всяка изминала година. Това се отнася до всички наши структури – младежкия съюз, ветераните, жените-тракийки, научните работници, представителите на родовите и землячески организации. През изтеклата 2019-та дружествата в Съюза укрепнаха още повече организационно и обогатиха инициативите и дейността си. Чествахме 105 години от дружество „Странджа“ – основоположник на Тракийския съюз и 120 години тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора.

Продължава на 5-а стр.

ОТЧЕТ

Продължава от 4-а стр.

Тракийските дружества се изявиха и доказаха като обединено и стабилно ядро на организацията, което се стреми да укрепва контактите с Регионалните съвети, с близките тракийски дружества, да окрупняват тракийските изяви, да разширяват състава си с млади хора, търсят и намират подкрепа от местната власт, в т.ч. и новоизбраната, при провеждането на тракийските сбирки, събори и годишнини, съществена част от План-програмата на СТДБ и инициативи по места. Примери за това са гостуванията на тракийското дружество в Поморие в Ямбол, срещата в Свиленград, където на 30 ноември тракийци от Хасково, Ивайловград, Димитровград, Харманли, Любимец, Стара Загора и Свиленград организираха тържество, посветено на 175 години от рождението на Капитан Петко войвода с домакин Тракийско дружество в Свиленград с председател Василка Вангелова. Бяха поднесени венци и цветя пред паметниците „Одринска епопея“, „Кръстовия паметник“ и паметника на ген. Никола Иванов, които са свързани със съдбата на тракийци. Тези мероприятия подсилват връзките между нашите структури и ги правят още по-единни и солидарни помежду им. Изпълняват се принципите и точките от Устава, отношенията с Централното ръководство е реципрочно и успешно при подкрепата на всички инициативи, възникнали в Съюза.

Продължава взаимодействието с ПК „Тракия“ и по време на изборите през тази година бяха издигнати тракийски кандидатури за участие в местната власт. За съжаление, резултатите не бяха удовлетворителни. Особено в Маджарово, където в тази българска твърдина бе избран кмет на ДПС. И този факт показва, че съществуват сериозни пропуски, но нашият анализ говори, че има реален неизползван потенциал по места и предстои още много упорита работа пред тази наша структура, за да заемат членовете ни достойно място в общинските съвети и кметства.

Важен нов момент от организационния и духовен живот на Тракийския съюз бе развитието съвместно с издателство „Захарий Стоянов“ на Литературен салон „Тракия“, в който освен вечерите, посветени на автори и техните творби, представихме и книжовната продукция на СТДБ за годината. Бяха издадени следните заглавия: „Михаил Герджиков. Живот и дело“ с автор Надежда Недкова, „Родопа е предел“ с автор д-р Елена Алекова, Известия на Тракийския научен институт – кн. 17, „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“ с автор Любомир Милетич – на руски език, Опис на Тракийската сбирка, съхранявана в Научния архив на БАН, на книгата „Родопски книгопис“ от Петър Маринов.

Книгите на Елена Алекова „Родопа е предел“ и на Стоян Райчевски „Долу Ньой 1919“ бяха представени в Големия салон на БАН при голям интерес и обществен отзвук. В организационен етап са: История на Кърджали (това е работно заглавие) с автор д-р Ваня Стоянова и „Поглед към историята на ТМСБ“ – второ допълнено издание с автор Десислава Костова. Съвместно с издател-

ство „Захарий Стоянов“ в БАН бяха представени книгите: Триумвиратът „Стрелата на времето“, „Зазоряване“ и „Атлантида“, чиито автор е членът на ВК на СТДБ и член кореспондент на БАН Иван Гранитски, „Още животописи“ от Тодор Коруев, книгите на тракийска тематика на Стоян Райчевски, двата юбилейни тома, единият с проза, другият с поезия на Съюза на българските писатели, поетичната книга на художничката Текла Алексиева „Неусетно. Стихотворения“, романът на Кънчо Атанасов „Сбогуване със себе си“ и „Източно тракийският въпрос в българо-турските дипломатически отношения“ на Боряна Бужашка, книгата на проф. Иван Маразов и Иван Гранитски „Залмоксис“.

В тази съществена духовна и народополесна дейност трябва да се отбележи и работата на **библиотека на Съюза**. Тя съдържа вече 3987 екземпляра, без необработените новополучени издания. Бяха осъществени контакти с учреждения, издателства и библиотеки в страната и в чужбина с оглед популяризиране на богатството и разнообразието на тракийското книжовно богатство. Изпратихме до националните библиотеки на страните в ЕС екземпляр от книгата на Любомир Милетич на английски език. Направихме дарение от името на СТДБ на Дипломатическата библиотека на МВНР на Република България – по 3 броя от книгите на Л. Милетич, Б. Бужашка, проф. И. Филчев и Елена Алекова. Постъпиха нови заглавия, подарени от авторите и снимков материал, отразяващ събития, свързани с историята на тракийските бежанци в страната и с тракийско дружество „Тракия“ в Одеса. Работи се по каталогизиране на стари издания от фонда на СТДБ. Извършват се справки, свързани с дейността на тракийци по краезнание. Проявен интерес има главно от студенти и изследователи.

Безспорно, нашата богата и разнообразна работа не би била така популярна и не би изпълнявала функциите си сред тракийци и сред обществеността и институциите, ако не беше съдържателната и професионална дейност на редакторите на вестник „Тракия“ и сайта, както и на нашата Фейсбук-страница. Те, освен че играят незаменима организираща роля в живота на организацията, пишат летописа на най-новата ни история.

През 2019 г. главната задача на **националния двуседмичник „Тракия“** бе отбелязването на 175-ата годишнина от рождението на Капитан Петко войвода. На неговите страници излезе с продължение от брой в брой биографията на войводата, написана от книжовника Стою Н. Шишков. Тя е втората биография след биографията от Христо Попконстантинов, но е малко популярна, защото не е излизала в книга, а само в няколко броя на списание „Родопски напредък“. А е най-достоверна от всички писания за войводата, тъй като Капитан Петко войвода няколко дни е разговарял с бъдещия биограф в Чепеларе. Разкривайки живота и подвизите на Капитан Петко войвода, вестникът подчертава и неговата роля като основоположник на организирането тракийско движение и мястото му в

македоно-одринските освободителни борби. Вестникът отрази широко конференцията на Петрова нива, посветена на 175-ата годишнина от рождението на Капитан Петко войвода. Отпечатани бяха докладите от конференцията на проф. Светлозар Елдъров, доц. Боряна Бужашка, на Диана Стоянова. Поместено бе интервю с Елена Хайтова: „Николай Хайтов издуха пепелта от забравата на Капитан Петко войвода“. Специално внимание бе отделено на Хайдушките празници „Капитан Петко войвода“ в Чепеларе. Една от основните задачи на вестника е да отрази националните тракийски мероприятия в София (26 март), на Петрова нива, в Маджарово, Аврен, Илиева нива, Славейно, на местността Бакаджика, в Поморие, в Старозагорските минерални бани, „Божура“, инициативата „Завръщане към корените“ и др. Тази година бе показано по-широко присъствието на тракийските дружества на тези национални прояви. И бе използвана в по-голяма степен фото илюстрацията.

Вестникът отдели специално внимание на съборите от 6 май и 21 май в българските църкви в Одрин. Проблемът с богослужението на гръцки език в тези църкви бе разгледан обстойно и аргументирано в статията на д-р Ваня Иванова, публикувана както във вестник „Тракия“, така и в том 17 на Известията на Тракийския научен институт. Статията предизвика сериозен интерес и бе препечатана от информационния сайт Епицентър и от сайта PRESS TV. Във връзка с това авторката бе поканена и участва в предаване на Горан Благоев в БНТ, в което защити позицията на Съюза по темата за богослужението на гръцки в българските храмове и претенциите на Истанбулския патриарх Вартоломей към паметника на екзарх Антим в църквата „Св. Константин и Елена“ в Одрин.

Историята на Свиленградската тракийска организация бе разкрита от Коста Лъондев в статия, публикувана в няколко броя. Поместени бяха портрети и очерци за тракийски войводи и поборници като Стефан Караджа, Яни Попов, Руси Славов, Стоян Камилски, Стоян Шивачев, Дико Джелепов и др. След кончината на изследователя на Преображенското въстание Панайот Маджаров бяха публикувани неговите ръкописи. Отбелязани бяха годишнините на Христо Попконстантинов, Георги Попстаматов, Николай Хайтов, композитора Димитър Петков, поетът Христо Фотев. Достойно бе отразена 80-годишнината на ген. Тодор Бояджиев и 90 годишнината на Владимир Арденски. Вестникът утвърждава като свои автори имена като акад. Георги Марков, Никола Инджов, Христо Тепавичаров, проф. Андрей Пантев, Стоян Райчевски, доц. Боряна Бужашка, д-р Ваня Иванова, Любомир Шопов, доц. Георги Митринов, писателите Светозар Казанджиев и

■ Във Варна се състоя научна конференция, посветена на Капитан Петко войвода

Кирил Момчилов.

Поместени бяха рецензии и отзиви за книгите „Новият османизъм и българите“ от Станислав Станилов, „История на Черничево“ от Енчо Тодоров и Цано Лазаров, „Политиката на Патриарх Евтимий“ от Никола Иванов, „Източнотракийският въпрос в българо-турските дипломатически отношения“ от доц. Боряна Бужашка, „Михаил Герджиков – живот и дело“ от Надежда Недкова, „Наблизо има светлина“ – стихосбирка от Хубен Стефанов, „Първите. Светлинки в мрака“ от Владимир Арденски, „Гърцизмът на Балканския полуостров“ от Ст. Н. Шишков, „Родопа е предел“ от Елена Алекова.

По мнения на читателите най-високо се оценяват статията „Добродетелите на тракийските българи“ от проф. д-р Георги Янков и „Метаморфозата „Турско робство“ от Георги Димитров. За съжаление, тракийските дружества малко съдействат тяхната дейност да се разкрива по-широко на страниците на вестника. Така и не успяхме да изградим кореспондентска мрежа. Дори трудно се поддържа страницата „Хроника“, за която няма достатъчно информация. По-активно изпращат свои текстове дружествата в Сливен, Хасково, Ямбол, Средец, Стара Загора. За съжаление обаче, всяка година и дори всеки месец спада тиражът на вестника. До предишните хиляда екземпляра още сме далеч.

СТДБ създаде и поддържа **уеб страница**, която е публикувана на новинарската страница Notepage.bg, на която са публикувани всички уеб страници на централните печатни и електронни медии. От изключителна важност е информацията на интернет страницата редовно да се актуализира. В противен случай, дори добре структурирана и с голям първоначален обем, интернет страницата губи своето качество на основно средство за комуникация с обществеността. На нашата страница редовно се публикува актуална информация, която е полезна за тракийци, за българската и международна общественост.

Посетителите на сайта са: граждани на различни държави – България, САЩ, Канада, Украйна, Русия, Румъния, Турция, Германия, Белгия, Франция, Гърция, Сърбия, Кипър, Македония, Испания, Чехия, Швеция, Швейцария, Малта, Австрия, Италия, Великобритания, държави от Централна и Латинска Америка и др. а така също представители на български и чуждестранни медии, представители на институции като Народно събрание, Министерски съвет, МВНР, Европейски парламент и др.

изтегли и прочете статии, брошури и книги, третиращи проблеми на тракийци и Тракия.

Продължава поддръжката и експлоатацията на **фейсбук профила на СТДБ** и през 2019 г. с много добри показатели. Приобщаването на нови приятели и харесванията на статите са с нарастващи индекси. Бързата публикация и реакция, актуалността, както и достъпността от широк кръг потребители на Фейсбук са основното предимство на социалната мрежа. Благодарим на нашите членове от тракийските дружества, които ревностно публикуват своите новини и следят новостите, свързани със съюзната ни дейност. През изтичащата годината има хиляди преглеждания на актуални теми и събития, организирани от Съюза на тракийските дружества в България, което говори, че се постигат целите, за които се използва тази социална мрежа. Активността на потребители на страницата на СТДБ, които качват, коментират или харесват публикации показва положителното отношение на хората към основния замисъл за популяризиране на Съюза и неговата дейност. Статистиката до момента показва покачване с над 800% популярност в сравнение с 2018 г. и актуални статии достигнали до над 7000 човека, интересувани се от дейността на СТДБ и проблемите на тракийци. Това демонстрира положителния характер на съществуването на профила на СТДБ в социалната мрежа.

Отчитаме една ползотворна и гравидна година, през която не само се справихме със задачите, които си поставихме на предишното заседание на Върховния комитет, но и ги надградихме с много нови инициативи и успехи, които са дело на усилията и творческата енергия на всички нас. Затова в края на нашата равностойка искам да благодаря на всеки един член на Съюза, дал своя на пръв поглед скромнен, но много важен принос за осъществяването на общата цел, за реализацията на нашата тракийска кауза, която е творческо продължение на делото на дедите ни в 21-ви век.

Уверени сме, че и през 2020 година ни очакват нови предизвикателства, на които ще отговорим с нашите идеи и инициативи, за да продължим да утвърждаваме все повече авторитета на Съюза на тракийските дружества като синоним на патриотизъм, родолюбие и отстояване на българския национален идеал – независима православна България, постигнала социална справедливост и развиваща се в името на просперитета и благоденствието на народа си. **Проектът за отчет е приет от ЦР на СТДБ на заседание на 9 януари 2020 г.**

ЗНАЙ СВОЯ РОД И РОДНОТО МЯСТО

БОГАТА „ЖЪТВА“ НА КРАЕВЕДИТЕ ОТ СРЕДЕЦКА ОБЩИНА

Правнуците на поп Сава Катрафилов
и Маринчо Бинбелов за пример на идващите поколения
Професор Никола Великов – автор, съставител и издател

МИХАИЛ МАРИНОВ БИНБЕЛОВ (21. I. 1914–8. IV. 1999) – едно име от славния род **БИМБЕЛОВЦИ**, което днешните четящи българи не знаят. Навършиха се 105 години от рождението и 20 години от смъртта му. Пишещият тези редове се познаваше с него от средата на седемдесетте години на XX век.

КИРИЛ МОМЧИЛОВ

През 1985 г. издателство „Български писател“ издаде „ФАКИЙСКО-ТО ПРЕДАНИЕ – Сбирки от народния живот. За праотците на войводата Стефан Караджа. Стефан Караджа и неговите предци“. (Записките на Балчо Нейков – огромен ръкопис, се съхраняват в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, БИА – със сигнатури 95 II В 9033 и 2 А 8897) Ръкописът бе проучен, разчетен и подготвен за печат от Елена Харбова и Елисавета Миладинова, под редакцията на Мария Кондова. Към книгата има приложение на родословното дърво на рода Бинбеловци от с. Факия и разклоненията в с. Зидарово, Бургаска област и гр. Акерман (дн. Белгород Днестърски, Русия) и Таблица на сродените с Бинбеловци родове на Згурьовци от с. Факия и на Узун-николовци от с. Ичме (дн. Стефан Караджово, Болярска община). Приложението и Таблицата са съставени от Михаил Бинбелов за когото искам да разкажа. Макар че са по на една страница те са плод на многогодишен, всеотдаен творчески труд!

В потока от краеведски книги през 2019 г. привлече вниманието

■ Михаил Маринов Бинбелов

ми хрониката за живота и делото на поп Сава Катрафилов „НЕПОКОРНИЯТ“. Тя е написана не от историк-изследовател на освободителната ни борба срещу турското робство в България, а от правнука му Георги Христов Катрафилов. В обръщението си към читателите той казва: „Нека това повествование за живота и делото на пращадно ни поп Сава Катрафилов остане спомен и пример за отстояване на политическата и икономическата независимост, и на интересите на нашия народ. А политиките и управниците ни да не работят само за своите интереси и за тези на външни сили.“

Соча ви за пример един правнук на легендарен герой, за да го сравня с друг правнук от легендарния род Бембеловци – Камен Огнянов Бинбелов. Той съхранява архива на дядо си Михаил Бинбелов. Той може да ви каже колко са папките на дядо му с материали за рода им, Описа на библиографията на старинни ръкописи и печатни издания, Тетрадките, в които са преписани от оригинални източници на ръка – изцяло или отчасти, материали за историята и живота на Бинбеловци. В специална папка са снимките на надгробни мраморни плочи на Бинбеловци, живели през XVIII в. във Факия, на църквата Св. Димитър“ в селото, на старата къща на Пейчо Бинбелов, обявена за паметник на културата, на останките от крепостта „Калето“...

Бащата на Михаил Бинбелов Марин Иванов Бинбелов (1876–1951) е роден в село Зидарово, Бургаско. Завършил е Генерал-щаба академия в Париж и достига в българската армия до чин полковник. Майка му – Невена Андонова Карабатакова (1886–1965) е дъщеря на видния възрожденец Андон Недял-

ков Карабатак от Варна.

Михаил Бинбелов е роден в Гюмюрджина, завършил е Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, работил е до пенсионирането си в Централния кооперативен съюз. Синът му Огнян е роден през 1950 г., завършил е икономика във ВИИ „Карл Маркс“. Внукът Огнян е роден през 1975 г. Завършва журналистика и политология в Софийския университет.

Днес потомците на рода Бинбеловци са стотици – селски стопани, учители, инженери, медици, юристи, икономисти, спортисти... Всеизвестни са борците Крали и Стоян Бинбелови, шангиста Пейчо, баскетболиста Янко...

За селата от нашата Средецка община – тридесет и три на брой, през първата половина на Двадесетия век има една единствена книжка „История на село Факия“ от Стоян Парашкевов. А за последните десет години бяха издадени десет! Историкът Петко Русев написа за родното си село Дюлево, трактористът Стоян Калпаклиев и Славчо Гагев – за Белеврен... моят съселанин Павел Павлов ме изненада с „История на село Горно Ябълково – от траките до наши дни“... Последната краеведска книга, която все още не съм получил, „ПРОХОД през вековете“ е от Стоян Михов, инж. Димитър Григоров и Тодор Тодоров.

Каквито и слабости да откриваме в селищните монографии не можем да не похвалим авторите, които с безкористен труд са съхранили на хартия историята, преданията и легендите, песните и обичаите, родословието на всички ни.

Между авторите на историите от Средецката община ми се иска да открия известния икономист професор Никола Великов, който написа „Моето родно село ГОЛЯМО БУКОВО, община Средец“. След селищната монография той изненада земляците си с още една книга „ПЕСНИТЕ НА МОЕТО РОДНО СЕЛО...“, в която е събрал песни – живи възгледи от бащиното огнище. А като съставител и издател професор Великов заслужава специална похвала. Ще спомена сборниците „Мъжгъловият род“, „Странджански бисери“, „ЯСЕН МЕСЕЦ ВЕЧ ИЗГРЯВА“ – Странджански народни песни за Илинденско-Преображенското въстание, „ЗАПИСКИ за преживяното в СТРАНДЖА“ от архимандрит Рафаил Вълчанов (1880–1964).

„Всичко в Записките е написано от очевидеца иеромонах Рафаил Вълчанов от град Малко Търново, четник от смъртната дружина на Димитър Халачев и преображенец, бивш секретар на комитета „Петрова нива“, а сега архимандрит Рафаил Вълчанов – правнук на Вълчан войвода – странджанският хайдутин... Конец и слава! С. Варовник, 23. I. 1962 г. – Това са последните редове от последната страница на ръкописа, който се съхранява в Държавния архив в Бургас (Ф 734-К). Буквален машинописен препис на ръкописа направи отец Веселин Димитров, свещеник в храма „Иван Рилски“ – Бургас. След него поетът Янаки Петров от с. Голямо Буково и моя милост го направихме достойни на все още четящите българи. А за съпричастността на проф. Никола Великов към издаването на Записките мотивът му бил строго личен и сантиментален: „Домът, в който съм се родил, израснал и живял преди много десетилетия баща ми е закупил от архимандрит Рафаил Вълчанов“...

Кратка справка за Михаил Маринов Бинбелов, съставител на родословно дърво на Бинбеловци

Баща му е полк. о.з. Марин Иванов Бинбелов – роден 1876 година в село Зидарово. Завършва Генерал-щаба академия в Париж. Достига до звание полковник в българската армия. Почива през 1951 г. в София. Майка му е Невена Андонова Карабатакова, дъщеря на видния възрожденец от Варна Андон Недялков-Карабатак. Родена е във Варна през 1886 г. Умира през

1965 година в София.

Михаил Маринов Бинбелов е роден на 21 януари 1914 година в град Гюмюрджина. Завършва юридическия факултет на „Софийския университет“. Работи дълги години в ЦКС. Умира на 8 април 1999 година в София. Има по-голяма сестра София, по мъж Палатова. Родена 1908 година в Париж. Умира през 1982 година в София. Помалката му сестра е Антония, по мъж Тодорова. Родена във Варна през 1922 година. Умира през 2002 година в София. Синът му Огнян е роден през 1950 година в София. Завършва икономика във ВИИ „Карл Маркс“, сега УНСС. Внукът му Камен е роден 1975 година в София. Завършва журналистика и политология в „Софийския университет“.

СВЕДЕНИЯ ЗА ПРЕСЕЛНИЦИ:
„ИСТОРИЯ НА
СЕЛО ГОРНО ЯБЪЛКОВО“

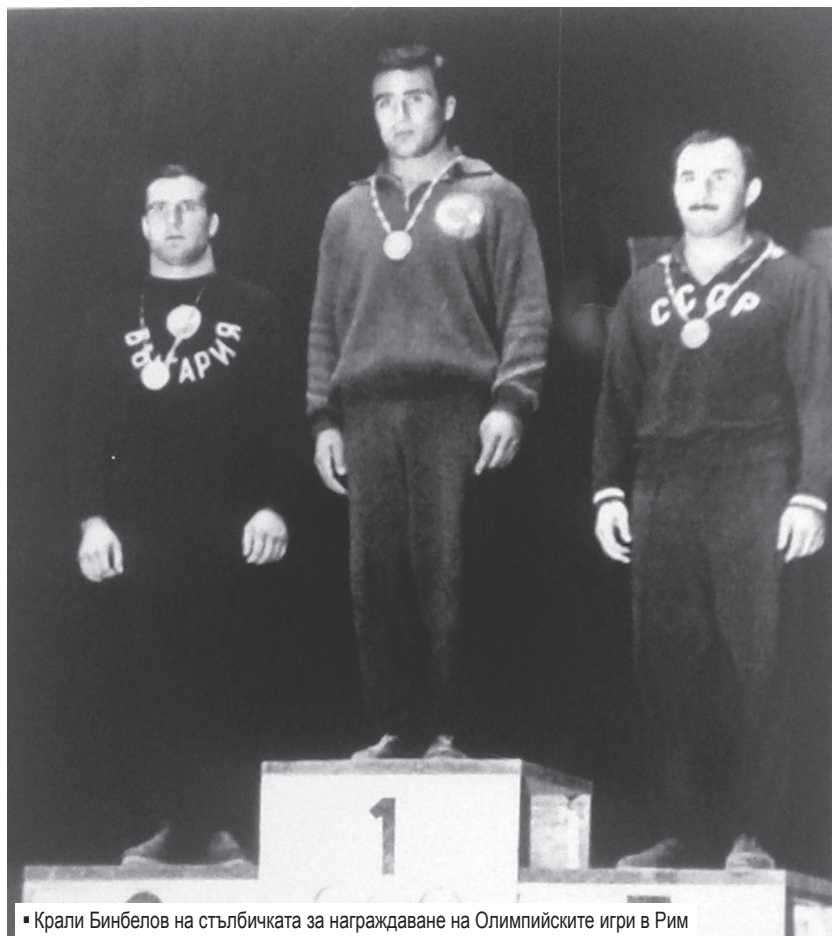
На стр. 73 са изписани имената на заселилите се след погрома на Илинденско-Преображенското въстание от Лозенградско и Одринско в Горно Алмалий (Горно Ябълково): Иван Недялков Курджиов (Владев), Димитър Недялков Курджиов, Петър Димитров Бакърджиов, Димитър Петров Кандилов, Костадин Тодоров Калтаманов, Лазар Тодоров Лазаров и др.

„БЕЛЕВРЕН“

На стр. 107 са изписани имената на 20 родове преселили се в Белеврен от с. Кулата; от Пейчова махала – 9 родове; от Терзидере – 8 родове; от Ковчаз – 8 родове...

■ Получик Марин Иванов Бинбелов през 1899 г.

■ Крали Бинбелов на стълбичката за награждаване на Олимпийските игри в Рим

АРХЕОЛОГИЧЕСКИ МУЗЕЙ КРАЙ ГРАДА НА СЛЪНЦЕТО

Община Минерални бани ще реконструира бивше-то училище в село Ангел войвода за да го превърне в Археологически музей. Решението бе взето на заседание на местния парламент, като първата стъпка е преобразуване на сградата от публична в частна общинска собственост. Училището и детската градина в село Ангел войвода са престанали да функционират от 2008 г. Идеята за превръщането на сградата в Археологически музей е заради близостта с археологическия комплекс над село Ангел войвода, добил популярност като „Град на Слънцето“, който бе обявен за групов археологи-

ческа недвижима културна ценност с национално значение. Това стана със Заповед № РД-09-804 от 17.10.2017 г. на министъра на културата. Градът на слънцето край хасковското село Ангел вой-

вода е така дълго търсения Хелиополис, твърди археологът доц. д-р Здравко Димитров, цитиран от вестник „Нов живот“. „От Хелиополис има пряка видимост към Перперикон, а оттам към

Татул. Това го поставя в основната схема на най-значимите древни светилища, защото това е бил основният принцип при изграждането им“, уточнява археологът. Археолозите са попаднали на огромно тракийско светилище, скална гробница, скален олтар, скален часовник – засега единствен в България, шарапани, над 70 скални ниши, късноантична крепост и раннохристиянска църква с гробове на първите свещеници. Това е най-големият и богат археологически обект в Хасковския край. На места масивната крепостна стена е запазена с височина около 5 метра, което я прави наистина внушителна. Намира се на около километър от с. Ангел войвода.

■ Пано с текста, на което е представена Българската екзархия в нейните граници (1870-1912) Атлас на Димитър Ризов, Берлин, 1917 г.

СТАРА КООПЕРАЦИЯ ДАРИ КАРТАТА НА БЪЛГАРСКАТА ЕКЗАРХИЯ

Идеята за възстановяване на експозицията Картографският образ на Странджа през вековете“ печели все по-широка подкрепа. Една от най-старите кооперации в Тракия – потребителската кооперация „Съгласие“ – Свиленград, учредена от тракийци през 1919 г. в Одрин, заяви участие с дарение във възстановяването на първата картографска експозиция „на открито“ в историческата местност Петрова нива. С този акт потомците показаха, че пазят историческата памет на дедите си. Решението на кооперацията отразява желанието на 150 членния ѝ състав, а направеният избор на дарението е послание – избрана е картата „Българската екзархия и нейните граници (1870-1912)“ нива.

Първата картографска експозиция „на открито“ ще включи общо 12 тематично подбрани карти от европейски архиви и картографски колекции. Те се експонират в размер 140/160 см. Експозицията започва с най-старата карта на Тракия, чийто оригинал е изработен от Клавдий Птоломея през II век и завършва със съвременна туристическа карта на Странджа.

Проектът се изпълнява от Международният търговски и културен център Геоплан в сътрудничество с Община Малко Търново и историческия музей „Проф. Ал. Фол“. По данни на музея Петрова нива и музейната експозиция се посещават годишно от близо 3 000 души.

ПРЕДСТОЯЩО

НАЦИОНАЛНА СРЕЩА „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“

На 25 април г. в Ивайловград ще се проведе 11-ата национална инициатива-среща „Завръщане към корените“ с потомци на бежанци от Одринска и Беломорска Тракия, и от Мала Азия.

Националната инициатива-среща е завръщане към родовите корени, към спомена за мама и татко, баба и дядо, прадедите, към техния бит и обичаи, откриване на досега неоткрити близки и роднини, едно чувство на възвращение, което с думи не може да се опише ...

Националната инициатива-среща е място, където ние, потомците на тракийските и малоазийските бежанци, поставяме въпроси, свързани с нашите деди, правим предложения, предлагаме инициативи... Домакини на „Завръщане към корените“ на 25 април т.г. в Ивайловград ще бъдат Диана Овчарова, кмет на Община Ивайловград, Нели Кондузова и Любка Димитрова, представители на тракийски клуб „Яни Попов“ – Ивайловград, съорганизатори на срещата. Съорганизатор на тази проява е Съюзът на тракийските дружества в България.

Желанието за участие в срещата трябва да се потвърди до 13 март т.г.

Участниците могат да носят спомени, родословни дървета, снимки на близки, стари снимки на предците си, снимки на автентични предмети и експонати останали от дедите им, тракийски гозби за изложбата „От вкусните гозби на баба“, да бъдат облечени с тракийски и малоазийски носии.

За информация и контакти: Божана Богданова, председател на Тракийско сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“, София, ул. „Кешан“ 3, ап. 18; тел. 0886 201 574; e-mail: bojana.bogdanova@gmail.com

НАРОДНИЯТ ПЕВЕЦ ФИЛИП СИНАПОВ НАПИСА КНИГА

Възпитаникът на национално-то училище по фолклорни изкуства „Широка лъка“ и настоящ студент на Музикалната академия в Пловдив Филип Синапов издаде своята първа книга. Тя с озаглавена „Село Гърнати – кътче от рая“ и е цялостна монография с 9 раздела за неделинското родопско село Гърнати: Географско положение и история, Забележителности, Поминък, Овчарството, Празнично-обреден календар, Занаяти, Песни от извора, Традиционно облекло и Гърнатски ди-

алект.“ В книгата ми „Село Гърнати – кътче от рая“ намират място поминъкът на хората и туристическите забележителности на селото, в което съм израснал. Има раздел за всички празници и обреди, които са се правили от местните жители още преди Освобождението на България от османското владичество. В раздела „Песни от извора“ са събрани над 40 песни с нотирани аранжирани, разказва младият родопски певец. „Реших да напиша

тази книга и събирам материали за нея още докато учех в Широка лъка. Въдновението ми дойде от факта, че никога досега не е писано така систематизирано за Гърнати, а то наистина е уникално село!“, пояснява Филип. Книгата се издава от издателство „Астарта“. Със свои фотоси в нея участват фотографите Асен Великов и Галатей Хаджиева. Премиерата на книгата се състоя на 14 декември в залата на кметството в Гърнати. Продължават представяния на книгата в родопски селища, съпроводени с концерти.

ВАЛЯТ ПОРЪЧКИ ЗА РОДОПСКАТА ГАЙДА ЧАК ОТ ЧУЖБИНА

Търсенето на родопски каба гайди се увеличава през последните години, твърди Христо Топчиев, майстор на гайди от Смолян, пише БТА.

Поръчки за направа на емблематичния за Родопите музикален инструмент се получават от цялата страна и от българи от Германия и САЩ. През последните дни е засилен интересът към покупка на детски гайди след впечатляващото изпълнение на момче гайдари, участващо в телевизионен реалити формат.

Няколко от измайсторените през годината гайди са отпътували отвъд океана по поръчка на българи в Америка. Гайдари от Смолян продължават родопската традиция и дори са създали

„101 каба гайди – Ню Йорк“. Увеличават се и поръчките за изпращане на гайди към Германия, уточнява Топчиев. Негови каба инструменти са пътували предишни години за купувачи и в Китай. Майсторът е изработил над 100 родопски гайди през 2018 година, а през 2019 година поръчките също не спряха. От 250 до 400 лв. се движат цените на каба гайдите.

Малките гайди за деца неочаквано се превърнаха в изключително търсен артикул след разпространяващото се в социалните мрежи видео с изпълнение на талантливо момче гайдари.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, д-р Ваня Иванова, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Приказката Странджа няма край

Стига само да пийнете водица
от Големия врис в Малко Търново

■ Православният храм „Успение Богородично“

ВИЛИАНА СЕМЕРДЖИЕВА

Всеки има по една романтична мечта, навяваща спомени от младежките години. Моята е свързана с Малко Търново и Странджа. В началото на 1980-те се роди от най-високото място партийно решение за Странджанско-Сакарския край. Предлагаха се много добри условия за хора, които желаят да се преселят в този приказен кът от България. Като младо семейство бяхме изправени пред новия ни общ път – известно време обмисляхме идеята да го започнем от Странджа. Но животът и работата ни грабнаха и като градски чеда, които никога не бяхме живели извън София, така и не стигнахме до осъществяването ѝ...

За любителите на историята и красотите на България, това винаги ще бъде едно от най-привлекателните кътчета на страната. Пребродила съм всички наши планини – всяка очарова с нещо свое и неповторимо. Странджа е най-мистичната от тях – мека, уютна и безкрайно жива като вечнозелената зеленика, която у нас вирее единствено там. Природният парк „Странджа“ със своите 1161 кв. км е най-голямата защитена територия в България, с изключително красива и богата флора и фауна. Всяко местенце в тази планина е облхнато от легенди и история. Множество ценни археологич-

чески находки са свързани с траките – долмени, некрополи, гробници, древни светилища... Там е и люлката на нестинарството – в предишни текстове съм разказвала за селата Кости и Българи, за етнографския резерват с Бръшлян, както и за Ахтопол, където планината слиза до Черно море. В Странджа са родени много смели войводи и революционери.

Обиколката на Малко Търново може да започне от площада – със

каменна чешма с три чучура, един от символите на града.

В Малко Търново има две християнски църкви. Най-ранните данни за православния храм „Успение Богородично“ са от 1754 г., в сегашния си вид е от 1830 г., а оттогава е бил преизграждан три пъти. През 1932 г. вместо старата дървена камбанария е издигната нова, висока и монолитна. Другата църква е източнокатолическата „Света Троица“, завършена през 1931 г. и осветена през 1936 г., но още от 1860–1861 г. в града е имало католическа общност, свещеници и параклис. И в двата храма се пазят изключително ценни икони, утвар и други предмети. Благодарение на усилията на православната и католическата църква, българското население в Малкотърновско и Странджа е било спасено от погърчване и потурчване, свидетелстват исторически архиви.

В центъра са паметниците на детския писател и учител Стоян Русев, известен като Дядо Благо – един от основателите на Съюза на българските писатели, и на комунистическия деятел Георги Сталев Москов, участник в Илинденско-Преображенското и в Септемврийското въстание (1923). На площада е и сградата на читалище „Просвета 1914“ – то продължава своята мисия за културното обогатяване и духовно издигане на жителите на града, за

■ Историческият музей

приобщаването на младите хора към самодейните състави, школи, клубове и занаятчийски работилници.

Най-привлекателни за любознателните туристи са музеите, които съхраняват паметта за древната история, за традициите, личностите и събитията през вековете, откакто селището съществува – от края на XVI и началото на XVII в., а и още по-далеч – от времната на траките. Четири възрожденски къщи са обединени под шапката Музеев комплекс Странджа. Историческият музей „Проф. Александър Фол“ представя археологически, епиграфски паметници, иконна живопис, оръжия и др. Специална изложба е посветена на видния историк, филолог и траколог, откривател на много от археологическите паметници в района. В околното пространство е поставен паметник с неговия лик и надпис „На проф. Александър Фол. Странджа е планината на вечното завръщане“. В раздела „Нематериално културно наследство“ са показани нестинарството, Белият кукер (типичен местен обичай), параклиси и светци, които са на особена почит в този край. Там може да се гледат филми за нестинарите, кукерските игри и бежанците от Източна Тракия. Етнографска експозиция (XVIII–XX в.) с предмети от бита, оръжия на труда, занаятчийски принадлежности, образци

на килимарството и мутафчийското изкуство е подредена в реставрираната родна къща на кап. Стамат Икономов, един от идеолозите на Илинденско-Преображенското въстание. Удивително място, в което малки и големи може да прекарат часове, е интерактивната Природна сбирка. В нея по атрактивен начин се запознаваме с автентичните звуци на нощната странджанска гора, научаваме езика на птиците и животните, които я населяват, както и да различаваме техните следи, опознаваме билките от скъпоценната природна аптека и т.н.

Много посещавано и тачено място е Петрова нива – на 20 км от Малко Търново; всяка година през август тракийците се събират край паметника, за да почетат подвига на участниците в Илинденско-Преображенското въстание през 1903 г. Местността Мишкова нива, където е открито най-древното светилище на траките в Странджа, примамва любителите на археологията. В близост – под връх Градище, се смята, че се намира гробницата на богинята Бастет. Куполната гробница Пропада – на 3-4 км от града, датирана вероятно от IV–I в. пр. Хр., е великолепен образец на тракийската култова архитектура.

В Странджа вечно ще се завръщаме...

■ Зала, посветена на проф. Александър Фол

■ Част от Иконната експозиция

■ Пред читалище „Просвета 1914“